

Ambtenaren hebben geen hoge pet op van oud noch nieuw kabinet

Tekst *Marc Notebomer*

Beeld *ANP Foto*

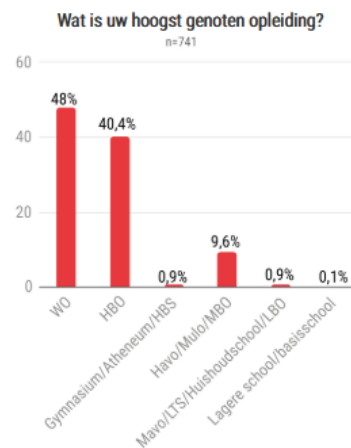
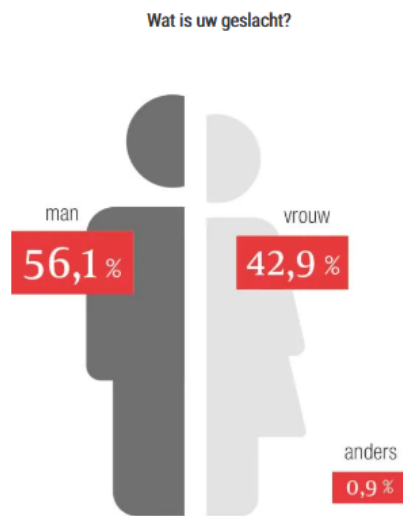
Ambtenaren in Nederland zijn niet tevreden over wat het kabinet-Rutte IV heeft bereikt.

Maar ze lijken ook weinig fiducia te hebben in de daad- en slagkracht van het nieuwe kabinet. Het vertrouwen van inwoners in de politieke stabiliteit zal na de laatste verkiezingsuitslagen in ieder geval niet stijgen, denken ze. Dat blijkt uit een raadpleging van Ambtenarenpanel onder 741 ambtenaren in Nederland.

Ambtenaren zijn niet tevreden over het kabinet-Rutte IV. Maar liefst 53 procent vindt dat Rutte IV het slecht tot zeer slecht heeft gedaan, terwijl een minderheid van 19 procent wel tevreden is. Op de vraag welke beleidsterreinen het kabinet voortvarend heeft aangepakt noemt slechts 29 procent defensie, 21 procent klimaat, milieu en duurzaamheid, 19 procent overheidsfinanciën en 18 procent arbeidsmarkt & werkgelegenheid. Dat kan beter, zou je zeggen. Over de beleidsterreinen waaraan het kabinet te weinig aandacht heeft besteed zijn meer ambtenaren het eens: woningbouw wordt door 40 procent van de deelnemers genoemd, immigratie door 37 procent, zorg en volksgezondheid door 34 procent en onderwijs door 24 procent. Ook in dit rijtje komen klimaat, milieu en duurzaamheid voor: 31 procent van de deelnemende ambtenaren vindt dat daaraan meer gedaan had kunnen worden.

Politieke voorkeur

Wanneer je kijkt naar de politieke voorkeur van de deelnemers zijn deze scores wellicht niet verrassend. Maar liefst 62 procent van de ambtenaren heeft gestemd op partijen die geen deel uitmaken van het demissionaire kabinet- Rutte-IV. Bovendien heeft de helft daarvan (31 procent) gestemd op GroenLinks-PvdA. De coalitiepartijen van Rutte-IV deden het in vergelijking daarmee een stuk minder goed. Op D66 stemde 10 procent van de deelnemende ambtenaren, op het CDA 2 procent, op de VVD 12 procent en op de ChristenUnie 3 procent. Van de partijen die deelnemen aan het nieuwe extraparlamentaire kabinet is de VVD met die 12 procent duidelijk het populairst. NSC kreeg slechts 8 procent van de stemmen van de deelnemende ambtenaren, PVV 7 procent en BBB 3 procent. Gevraagd naar de thema's die het nieuwe kabinet van PVV, VVD, NSC en BBB met prioriteit moet aanpakken zetten de ambtenaren woningbouw met stip op een. Verder worden klimaat, zorg, onderwijs en immigratie het meest genoemd als relevante thema's.

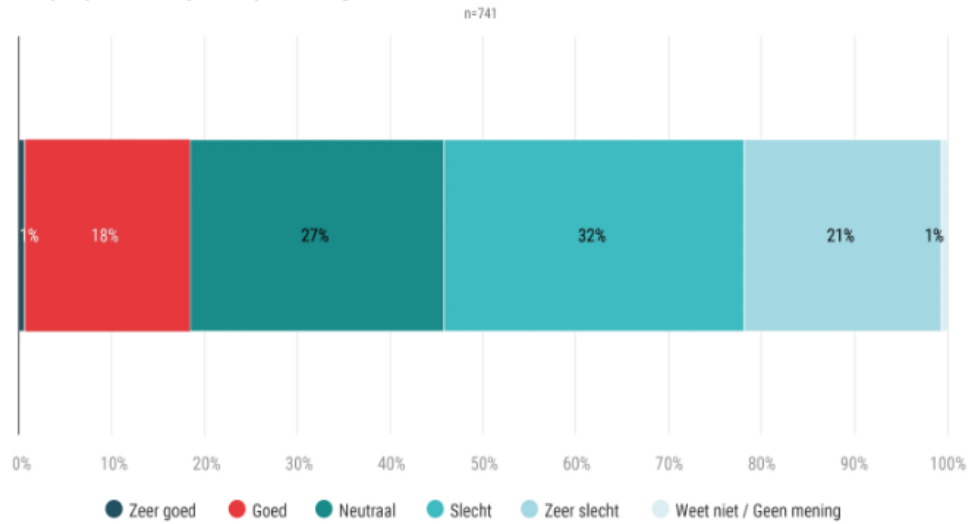
Vertrouwen

Het vertrouwen van inwoners in de overheid en democratie heeft de afgelopen jaren een flinke knauw gekregen. Door bijvoorbeeld de toeslagenaffaire en de opstellingen van achtereenvolgende kabinetten-Rutte ten opzichte van de gaswinning in Groningen voelen steeds meer Nederlanders dat de overheid er niet “voor hen” is. Hoe kijken de deelnemende ambtenaren tegen deze vertrouwenskwesitie aan? Het nieuwe kabinet moet in ieder geval zorgen voor meer transparantie bij de overheid, zegt 72 procent van de deelnemende ambtenaren. En wanneer beleidsplannen nadelig zijn voor inwoners, vindt vier op de tien ambtenaren (42 procent) dat er direct aan de bel moet worden getrokken en 34 procent geeft aan andere actie te ondernemen, met name intern het gesprek aangaan met betrokken bestuurders of collega’s. Toch is het volgens de deelnemers beter om niet alle informatie altijd openbaar te maken, bijvoorbeeld wanneer dit aan de besluitvorming ten goede komt: bijna de helft van de ambtenaren (48 procent) is die mening toegedaan. Hoe kan een nieuw kabinet verder nog rekening houden met de wensen van de burger? De deelnemers geven de volgende clusters van open antwoorden:

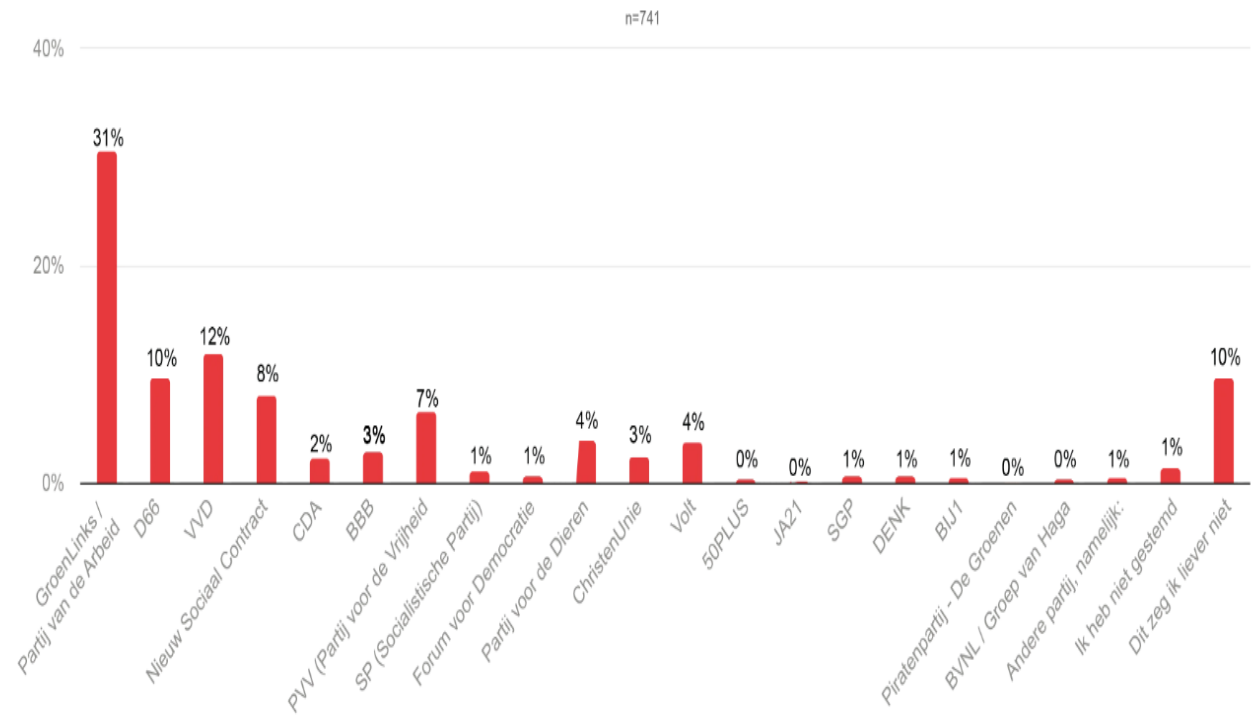
- Luisteren naar de burgers: inwoners willen dat de overheid beter luistert naar wat burgers te zeggen hebben en hun zorgen serieus neemt.
- Referenda en burgerpanels: meer directe democratie, zoals het houden van referenda en het betrekken van burgers via burgerpanels bij besluitvorming.
- Communicatie en transparantie: inwoners willen dat de overheid beter communiceert en transparanter is over haar beleid en besluitvormingsprocessen.

- Algemeen belang op een: er is behoefte aan politici die minder gefocust zijn op hun eigen politieke belangen en meer rekening houden met wat goed is voor het land en zijn inwoners.

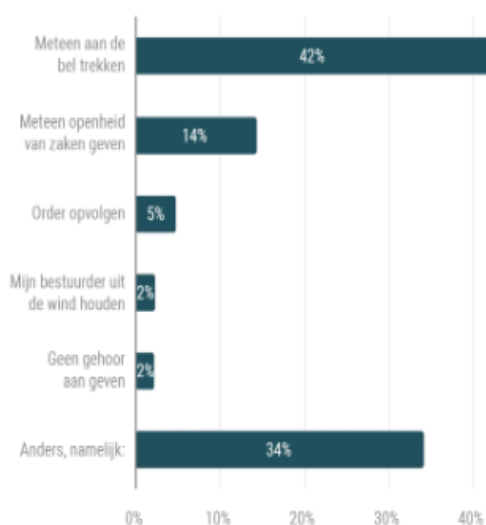
Hoe vindt u dat kabinet-Rutte IV (van januari 2022-juli 2023) het heeft gedaan?

Op welke partij heeft u gestemd tijdens de afgelopen Tweede Kamerverkiezingen?

Wat zou u als ambtenaar doen als u geconfronteerd zou worden met beleidsplannen van uw bestuurder die nadelig zijn voor de burger?

Of het krediet van inwoners aan “Den Haag” zal groeien, betwijfelen de ambtenaren. Maar liefst 78 procent denkt dat het vertrouwen van inwoners in de politieke stabiliteit na de recente verkiezingen laag zal zijn. Slechts 5 procent denkt zeer hoog. Grappig resultaat is bovendien dat een grote groep ambtenaren voor zichzelf weinig verwacht van de recente verkiezingsuitslagen. Als het om hun eigen werk gaat, denkt bijna de helft (48 procent) dat die een (zeer) negatieve impact zullen hebben op het werk dat hij of zij uitvoert, terwijl slecht 11 procent een positieve invloed voorspelt en 41 procent denkt dat de uitslagen geen impact zullen hebben. Die percentages lijken erop te wijzen dat er zelfs onder de VVD-, NSC-, BBB- en PVV-stemmers een groep is die weinig verwacht van het nieuwe kabinet. ■